

CURIERUL ORTODOX

PUBLICAȚIE
A BISERICII ORTODOXE
DIN REPUBLICA MOLDOVA

Apare din iunie 1995 cu binecuvântarea ÎPS Vladimir, Mitropolit
al Chișinăului și al Întregii Moldove
Nr. 7 (192), 13 iulie 2007

Pomenirea Sfinților Slăviților și întru tot laudaților și mai-marilor Apostoli Petru și Pavel

29 iunie/12 iulie

La aceștia care altă pricină mai mare de laudă ar putea cineva să gândească a afla, afară de mărturisirea și chemarea Domnului.

De vreme ce pe unul l-a fericit, și l-a numit piatră, asupra căruia zice că a

întărit Biserica (adică asupra mărturisirii lui); iar pentru celălalt (adică pentru Pavel) a zis că va să fie vas alegerii, și-i va purta numele Lui înaintea tiranilor și a împăraților. Însă Sfântul Petru era frate lui Andrei cel întâi-c chemat, trăgându-se dintr-un oraș mic și neînsemnat, adică din Betsaida, feciorul lui Iona, din neamul lui Simeon, pe vremea arhierelui Ircan. Trăind cu mare lipsă și sărăcie, își ținea viața cu osteneala mâinilor sale. Murind tatăl său Iona, atunci Simon căsătorindu-se, și-a luat femeie pe fiica lui Aristobul, fratele lui Varnava apostolul, și a născut fii, iar Andrei a rămas întru curăție. Deci pe vremea în care era Ioan la pază în temniță, mergând Iisus la lacul Ghenizaretului, și aflând pe Andrei și pe Petru unde-și întindeau năvodul și mrejele, i-a chemat și îndată au urmat după Dânsul. După aceea propovăduind Petru Evanghelia în Iudeea, Antiohia, Pont, Galația, Capadocia, Asia și în Bitinia, s-a pogorât până la Roma. Și pentru că a biruit cu minunile pe Simon vrăjitorul, împărățind acolo Nero, a fost răstignit cu capul în jos, precum el însuși a cerut și și-a primit fericitul sfârșit. El era la chipul feței alb, puțin cam galben, pleșuv și des la părul cei rămăsese, cam crunt la ochi și roșu, cărunt la cap și la barbă, cu nasul cam lungăreț, cu sprâncenele înalte, la vârstă om de mijloc, drept la stat; se pornea îndată împotriva nedreptății, din râvnă dumnezeiască. Spre cei ce veneau la pocăință era iertător, și lesne a schimba și a muta hotărârile și judecățile cele mai dinainte.

(continuare în pag. 4)

Pomenirea suirii la cer cea de foc purtătoare a Sfântului, Maritului Prooroc Ilie Tesviteanul

20 iulie/

Sfântul și marele Profet Ilie, acest înger întrupat în carne ce a primit de la Dumnezeu puterea de a deschide și închide cerurile, era de origine din Tesvi în Galaad. Tradiția apocrifă, care a transmis aceste detalii despre nașterea Profetului, precizează că el era din tribul lui Aaron și deci era Preot. Dar nu se găsește nici o urmă despre acestea în relatarea Scripturii pe care o rezumăm în cele ce urmează (cf. III Regi 17-20 ; IV Regi 1 și 2).

Se spune că la nașterea sa tatăl sau a văzut oameni îmbrăcați în alb învelindu-l în scutece

de foc și, dându-i numele, i-au dat să mănânce o flacără, simbol al râvnei pentru Dumnezeu care l-a mistuit de-a lungul întregii sale vieți. Încă din copilărie, ținea strict toate poruncile Legii și se ținea în permanență în fața lui Dumnezeu printr-o feciorie indiferentă, post neîncetat și rugăciune arzătoare, care îi făcuseră sufletul ca focul și făcuseră din el modelul vieții mănăstirești.

Pe vremea când Ahab a urcat pe tronul regatului din Nord, aflat în schismă încă din vremea lui Ieroboam, lipsa de pioșenie și depravarea predecesorilor săi ajunse la culme. Încurajat de soția sa, respingătoarea Izabel, el îi persecuta pe Profeti și pe toți oamenii rămași credincioși lui Dumnezeu și se închina idolilor Baal și Astarte. Profetul Ilie se duse atunci la rege și îi spuse: "Domnul e viu, Dumnezeuul Armatei, Dumnezeul lui Israel, în fața căruia stau astăzi! Nu, nu va fi în acești ani nici rouă nici ploaie decât prin cuvânt din gura mea!". La cuvintele Profetului o secete groaznică se abătuse atunci, ca febra, asupra pământului: totul fu secăt, devastat, ars; bărbații, femeile, copiii, animalele domestice și animalele sălbatice, toate mureau din lipsa hranei, izvoarele secau, plantele se ofileau și nimic nu scapa urgiei îngaduite de Dumnezeu, cu speranța că foametea va face pe poporul lui Israel să se căiască și să se întoarcă la credință.

Din porunca lui Dumnezeu, Profetul, acoperit cu o piele de oaie și învesmântat cu piele de vițel, părăsi ținutul lui Israel și se duse la râul de Chorrath (Kerith), aflat dincolo de Iordan (după tradiția bisericească, în acest loc a fost ridicată apoi mănăstirea Hozeva, care mai exista și astăzi, și unde a trăit și sfântul Ioan Iacob Hozevitul).

(continuare în pag. 4)

ARATĂ CĂ EȘTI UN BUN CREȘTIN

Parohia "Sfintele Femei Mironosițe" din municipiul Chișinău, sectorul Botanica începe construcția unui complex bisericesc pentru care are nevoie de surse financiare foarte mari. Tocmai de aceea, apelăm la ajutorul tuturor creștinilor de bună credință care vor să contribuie la construcția acestui complex, devenind în felul acesta - ctitori ai bisericii.

Coordonatele noastre bancare:

Paroha „Sfintelor Femei Mironosițe” str. Sarmizecetusa, MD-2060 Chișinău.Moldova (Rep)

S.A. BC „Moldova-Agroindbank”, Filiala Nr. 4 Chișinău,

Codul Băncii AGRNMD2X887

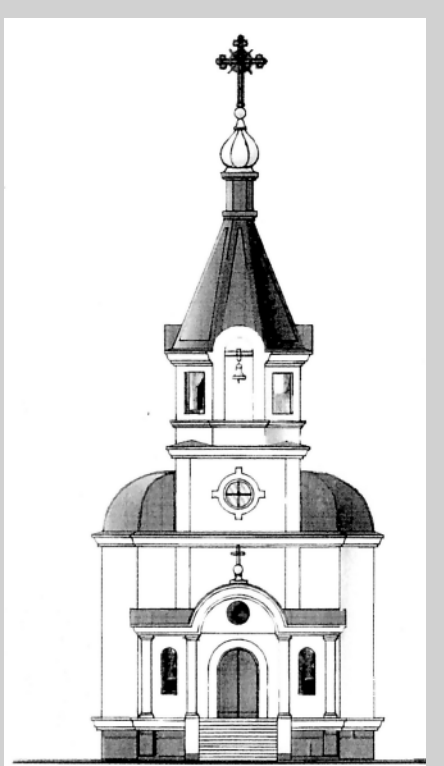
Codul bancar: 2251565275 – MDL

2251565277 – USD

2251565281 – EURO

Codul fiscal: 41564019

Dumnezeu să vă ajute și să vă țină în paza Lui!

SERVICIUL MILITAR DE ALTERNATIVĂ VA DURA UN AN

Termenul de efectuare a serviciului militar de alternativă a fost redus de la doi ani la un an, în conformitate cu Legea cu privire la organizarea serviciului civil, aprobată de către Parlament.

Potrivit acesteia, serviciul civil (supranumit de alternativă) îl pot efectua cetățenii Republicii Moldova care, din convingeri religioase, etice, morale, umanitare și alte motive similare, nu pot îndeplini serviciul militar în termen. Documentul stabilește că serviciul de alternativă nu are caracter de pedeapsă.

Cei care fac serviciul de alternativă sunt obligați să achite la bugetul de stat a patra parte din salariul pentru funcția în care este încadrat.

Serviciul militar de alternativă se îndeplinește în instituții publice sau societăți comerciale care desfășoară activități pe teritoriul național, precum și în formațiunile speciale ale serviciului civil.

Anul trecut serviciul de alternativă au făcut cca 900 de persoane, din totalul de 3500 de recruți. În urma activității acestora în buget au fost virati cca 4 milioane lei.

**STIMAȚI CITITORI! NU UITAȚI SĂ PRELUNGIȚI ABONAMENTUL LA
"CURIERUL ORTODOX" PENTRU A DOUA JUMĂTATE A ANULUI!**

AGENDA DE LUCRU A ÎPS VLADIMIR, MITROPOLIT AL CHIȘINĂULUI ȘI ÎNTREGII MOLDOVE

8 iulie
Mitropolitul Vladimir a liturghisit la Catedrala Mitropolitană.
7 iulie
Mitropolitul Vladimir a săvârșit sfințirea noilor antimise pentru parohii din Eparhia de Centru, după care a urmat Sf. Liturghie la Catedrala Mitropolitană.
1 iulie
Mitropolitul Vladimir a liturghisit la Catedrala Mitropolitană.
28 iunie
Mitropolitul Vladimir a primit protopopi și slujitori din cadrul Mitropoliei Moldovei.
27 iunie
Mitropolitul Vladimir a convocat protopopii raioanelor Drochia, Râșcani, Orhei, Șldăești, Telenești, Rezina și Ialoveni, discutând diverse aspecte administrative.
26 iunie

Sfințirea antimiselor

Mitropolitul Vladimir a oficiat slujba de sfințire a locului noii biserici din localitatea Cruzești, mun. Chișinău, închinată Sfinților Patruzeci de Mucenici.

Mitropolitul Vladimir a primit o delegație din cadrul fundației de caritate Concordia din Austria, în frunte cu dl Georges Sporschi

25 iunie

Mitropolitul Vladimir a analizat, împreună cu protoiereii Veaceslav Șpac și Mihail Smerea, dările de seamă trimestriale ale protopopiatelor Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi, Criuleni și Dubăsari.

Mitropolitul Vladimir a primit în palatul mitropolitan pe prot. Veaceslav Cazacu, ieromonah. Petru (Pruteanu) și Arhim. Damian (Burlacu) împreună cu care a discutat structura Departamentului sinodal pentru Studii Teologice al Bisericii Ortodoxe din Moldova.

24 iunie

IPS Vladimir, alături de PS Episcop Anatolie, a liturghisit la Catedrala Mitropolitană.

HIROTONII

8 iulie
A fost hirotonit în treapta de diacon pe Gheorghe Dicusar, student al Academiei Teologice din Chișinău.
7 iulie
In cadrul Liturghiei a fost hirotonit Marcel Rotari, studentul Academiei Teologice din Chișinău, în treapta de diacon.
1 iulie
In timpul liturghiei a fost hirotonit în treapta de diacon pe absolventul Seminarului Teologic din Chișinău Victor Tărăță.

ÎNMÂNAREA DIPLOMELOR

Pe data de 1 iulie, la capela "Întâmpinarea Domnului" din Chișinău au fost înmânate diplomele de absolvire a Seminarului Teologic celor 19 absolvenți. Ceremonia a început cu slujba Sf. Liturghii

oficiată de un sobor de preoți profesori de la Universitatea de Teologie Ortodoxă.

După slujbă, diplomele și mențiunile pentru absolvenții seminaristi au fost înmânate de către părintele proector Veaceslav Cazacu.

Conform binecuvântării ÎPS Vladimir unii profesori a Seminarului s-au învrednicit de medalii și diplome arhieresti.

ȘEDINȚA PROTOPOPIATULUI IALOVENI

Pe data de 25 iunie, la biserica „Cuv. Parascheva” din or. Ialoveni a avut loc ședința protopopiatului Ialoveni. S-a discutat problema iscata în or. Ialoveni în urma opririi, apoi ridicării a c e s t e i a fostului paroh

al bisericii „Cuv. Parascheva” din orasel prot. Dumitru Damian. Preoții și-au expus părerea ca dispoziția Mitropolitană, potrivit căreia prot. Dumitru Damian să activeze de acum înainte în calitate de cleric la aceleași biserică, să fie respectată și părintele Dumitru să duca ascultarea cuvenită.

A fost prezentat noul paroh al acestei biserici în persoana preotului Oleg Ursu.

De asemenea, a fost ales duhovnicul protopopiatului, în urma decesului părintelui Filaret Ciobanu, acesta fiind fiul regretatului părinte - protoiereul Vasile Ciobanu.

FOST SFINȚIT LOCUL ȘI PRIMA PIATRĂ A CENTRULUI “SFÂNTUL GHEORGHE”

Pe data de 28 iunie, la Chișinău a fost sfințit locul și prima piatră a Centrului “Sfântul Gheorghe” a Fundației Internaționale Obștești a Unității Popoarelor Ortodoxe, care activează cu binecuvântarea SS Alexei II în cadrul Patriarhiei Moscovei și a întregii Rusii. Se intenționează de a fi edificat un centru creștin ortodox cultural-educativ și administrativ în vederea promovării Ortodoxiei în acest teritoriu.

La ceremonie a sosit președintele Fondului, profesorul Valeriu Alexeev, care a transmis binecuvântarea patriarhului la acest bun început a unor lucruri necesare întru consolidarea Bisericii și a popoarelor ortodoxe.

După ceremonia de sfințire Mitropolitul Vladimir și prof. V. Alexeev au fost primiți în audiență de către președintele republicii dl Vladimir Voronin.

SEMINARELE ANTI-TRAFIC CONTINUĂ

În perioada 19-22 iunie, conform unui plan de acțiuni, elaborat de Organizația Internațională pentru Migrație (OIM) în parteneriat cu Biserica Ortodoxă din Moldova (Mitropolia Moldovei), și “Ajutorul Creștin din Moldova” în orașe, centre raionale și sate continuă seminarele la tema “Prevenirea traficului de persoane prin mobilizarea Bisericii”. S-au organizat seminarii pentru slujitorii din mun. Bălți și raioanele Fălești, Sângerei și Glodeni.

La recentul training de acest fel ce a avut loc la Balti, au participat 29 de preoți și mireni din oraș și din satele din împrejurimi, Protoiereul Pavel Vuluța, (Frăția Ortodoxă “Sf. Gheorghe” din Drochia), în cuvântarea sa introductivă a abordat această problemă socială ca fiind una foarte gravă, având consecințe nefaste multiple asupra familiei și chiar a întregii societăți. “Avem de luptat cu un “balastru cu mai multe capete” - așa a identificat Pr. Vuluța rețeaua internațională de traficare a persoanelor social vulnerabile. – “Și numai unindu-ne eforturile îl vom putea învinge”, a afirmat Dumnealui. De aceea, considerăm, că numai colaborarea la toate nivelele, atât a Bisericilor, cât și a organizațiilor guvernamentale și neguvernamentale ar putea stopa acest fenomen.

Pr. Pavel a amintit ce spune Sfânta Scriptură despre migrație, făcând referință în continuare și la Ghidul “Prevenirea traficului de ființe umane prin activități pastorale și didactice”, (autori Dorin Opriș și Monica Opriș, Patriarhia Română), editat în 2006 la Chișinău și care stă la baza acestor seminare.

Dna Ecaterina Stati a menționat în acest context acțiunile antitrafic promovate

de Frăția Ortodoxă “Sfântul Gheorghe” din Drochia, inclusiv abordarea acestei teme la lecțiile de religie în școli și licee.

Exodul masiv de ființe umane a creat o situație destul de dramatică pentru multe

la concret așa persoane”, a spus Pr. Pavel Gorea.

În discuțiile aprinse ce au continuat, Pr. Mihail Sărăcuță, Protopopul de Bălți, (Catedrala “Sf. Nicolae”, ONG “Izvorul Tămăduirilor”), la întrebarea ce

familiei, Biserica nu poate rămâne indiferentă, - aceasta a fost și opinia altor vorbitori la seminar. Trebuie să facem fiecare ceea ce depinde de noi acolo unde suntem pentru a preveni persoanele, ce vor să plece, de pericolele ce îi așteaptă; pentru a ajuta moral și spiritual victimele reîntoarse acasă, ca să poată mai ușor să se reintegreze în familii și societate.

Protoiereul Pavel Gorea, Biserica “Sf. Proroc Ilie”, Bălți a povestit despre un caz de traficare cu care s-a confruntat, fiind într-o vizită în Austria. Acolo niște victime ale traficului l-au rugat să le ajute să se întoarcă acasă. Problema devine mai reală atunci când ești chemat să ajuți direct niște creștini. “Atunci am înțeles cât este de dificil să ajuți

canoane li se cuvine victimelor reîntoarse acasă ce vin la spovedanie, a spus că trebuie să se țină cont că aceste persoane deja au suferit foarte mult și, deci, să fie tratate cu mai multa înțelegere și chiar compasiune; să li se ofere susținere morală și ajutor duhovnicesc adecvat în dependență de fiecare caz aparte.

“Biserica lui Hristos sunt creștinii, nu clădirea cea de piatră” - a spus pe bună dreptate Pr. Mihail. Fiecare persoană este un suflet de foarte mare preț în fața lui Dumnezeu și, deci, trebuie să-i oferim dragostea la care ne îndeamnă Sfânta Scriptură și la care ne cheamă Hristos; deci, să iubim pe aproapele nostru ajuns în impas și în mare dificultate ca pe noi înșine.

ȘCOALĂ ORTODOXĂ FĂRĂ MANUALE ORTODOXE?

În activitatea noastră de aprofundare a științelor educației creștine în cadrul studiilor doctorale am fost interesați cu deosebire de acele mijloace care să aibă eficiență în transmiterea învățării de credință. De aceea, am fost mereu atenți la metodele dovedite bune din trecut, din tradiția educației românești. Așadar, ne-am îndreptat atenția către experiența celor mai în vârstă și ne-am bucurat nespul de cele descoperite. Un bătrân duhovnic a întrebat odată un copil: „Cine te-a crescut pe tine?” Copilul a răspuns fără ezitare: „Mama!”. Bătrânul, fiind înțelept, nu s-a mulțumit cu acest simplu răspuns și a reformulat întrebarea pentru copil. I-a zis: „Te întreb, nu cine te-a născut... cine a avut grijă de tine?”. Tot fără ezitare, copilul i-a răspuns bătrânului duhovnic: „Bunica!”. Avea bătrânul acest obicei de a întreba pe oricine, nu numai pe copii, cine i-a crescut? În funcție de răspuns primit, înțeleptul duhovnic își făcea o idee despre ce-l cu care stătea de vorbă, mai înainte de a-l spovedi. Într-una dintre discuțiile pe această temă, bătrânul ni se destăinuia: „Dacă ce-l întrebat îmi răspunde că l-a crescut bunica, sunt mai liniștit în ce privește educația religioasă a copilului. Bunicile încă mai au reminiscențe ale educației religioase din școlile pe care le-or fi urmat în tinerețea lor. Însă rareori am aflat ca un copil să fi învățat de la nașul său rugăciuni și cuvinte de folos despre credința noastră”. Așa spunea bătrânul prin anii 90.

Experiența bătrânului avea să deschidă în mintea noastră o nouă cale de urmat sau pe care să revenim după „bui-măceala” educațională administrată de regimul trecut. Inima ne-a fost mângâiată de acest imbold și așteptam un prilej de a aplica această „teorie a nășirii neamului creștinesc”. Prilejul s-a ivit: am primit însărcinarea de a susține lecții de cateheză în cadrul mănăstirii prin toamna anului 1999. Din grija Bunului Dumnezeu, care cunoaște inima fiecăruia, a trimis la mănăstire creștini botezați dar necatehizați, nenășiți. Fără a forța termenul putem afirma cu hotărâre, din experiența noastră, că lecțiile catehetice sunt adevărate nășiri ale nou intraților în rândul Bisericii. Situația este emblematică, nu numai pentru cei care de bunăvoie au revenit prin spovedanie în rândul sfânt, ci pentru întreg poporul român, și conform unor date statistice, suntem încredințați că așa se întâmplă și cu creștinii din alte neamuri: sunt botezați dar nenășiți. În cadrul acestor nășiri am avut ocazia să ne convingem că cel mai bun instrument de educație rămâne tot Sfânta Scriptură. Singura dificultate din partea noastră a fost și este în continuare tălmăcirea sfintelor cuvinte pe înțelesul tuturor. Și aceasta în contextul de față, când științele naturale, tehnice, umaniste, practice etc. au o dezvoltare care a schimbat mentalitatea oamenilor: că

adevărul ar fi numai în Evanghelie. Mintea oamenilor este răpită de mirajul tehnologiilor, oamenii fără Dumnezeu au inventat o nouă specie de copac: arborele virtual, pădurea Internetului, dar de ce zic pădure, jungla informatică. În care, monștri nemaiauziți sau doar gândiți, acum prind formă, virtuală. Somnul bunei rațiuni naște cu adevărat monștri.

Ce-i de făcut?

Lumea ortodoxă botezată și necatehizată zace în amorișoare, nu cunoaște darul iubirii lui Hristos pe care l-a primit la botez. Așadar, avem nevoie de nășire, cât mai degrabă!

Deunăzi, o colegă în ale educației creștine ne-a trimis un email prin care ne informează că: românii ortodocși din orașul canadian Laval, pot să își înscrie copiii la Școala Duminicală găzduită de biserica ortodoxă română “Nașterea Maicii Domnului” din localitate, informează „Romanian Global News”. Școala Duminicală “Sfânta Maria”

și-a început activitatea prin sprijinul credincioșilor din Laval și prin efortul susținut al tuturor celor ce beneficiază de lucrurile minunate realizate în cadrul orelor de curs. Școala este condusă de prof. Mihaela Iancu, cadru didactic cu o bogată experiență în domeniul religiei, care a predat în România mai bine de șaisprezece ani, atât copiilor preșcolari sau celor de gimnaziu, cât și celor de liceu. Utilizează un sistem interactiv și un limbaj apropiat copiilor și de aceea școala reușește să capteze atenția lor prin poezii, cântece și jocuri în limba română, engleză și franceză. Orele se desfășoară în timpul Sfintei Liturghii, când copiii coboară în Sala Socială a bisericii, unde se ține ora de curs. După terminarea cursului, copiii vin în biserică pentru a se împărtăși cu Sfintele Taine. În cadrul ședințelor, copiii își îmbogățesc cunoștințele despre viața spirituală și credința ortodoxă, învață poezii etc. Foarte bine! Ne-a bucurat negrăit vestea, entuziasmul și rezultatele fraților noștri români din Canada. Însă, parcă le mai lipsește ceva...

În cadrul orelor de nășire din cadrul mănăstirii noastre ne-am

străduit să aducem la cunoștința celor ce aveau nevoie cunoștințele minime de învățură creștină. Dar, cu toate că dogmele creștine erau primite cu credință, parte dintre catehumeni puneau întrebări legate de rezultatele savante ale cunoașterii științifice de astăzi... și vrând-nevrând am fost siliți de ardoarea cu care voiau să înțeleagă cât mai multe, să facem corelațiile socotite necesare fiecărei întrebări, folosind cunoștințele dobândite în școala de stat, dar privite din perspectiva creștină. Însine am fost plăcut surprinși observând că Dumnezeu are răspunsuri la toate întrebările. Din acest demers natural al lucrurilor am înțeles că noua generație are nevoie să i se explice cuvântul lui Dumnezeu prin intermediul disciplinelor de școală. Am început să propagăm ideea și mulți au fost entuziasmați și puțini s-au arătat dispuși să concretizeze sub forma unor manuale un asemenea tip de educație și instrucție creștină (cu excepția unei doamne profesoare de matematică; lecția de numerologie din perspectivă creștină alcătuită de dânsa pentru clasa a VIII-a, ne-a bucurat).

De aceea, scriem în numele unui mic grup, de apostolat educațional, format din profesori universitari și slujitori ai Bisericii noastre strămoșești și ne adresăm tuturor aceluia care pot ceva în sensul materializării gândului bun. Mănați de un îndemn al conștiinței creștine noi am purtat îndelungi discuții și am întreprins unele acțiuni practice în direcția diagnosticării crizei cu atâtea fețe în care zace poporul român de vreme îndelungată și mai ales în ce privește educația și instrucția tinerilor. Rezultatul analizei situației de criză din învățământ, chiar și la nivelul neștiințific al investigațiilor arată o lipsă totală a orientării creștine pe discipline de învățământ. Singurul succes încurajator într-o mică măsură este ora de religie întâlnită acolo unde școlile de stat au adoptat-o în curriculum. Este într-adevăr un punct încurajator și un mare succes din partea Bisericii Ortodoxe Române, introducerea orei de religie ca disciplină de învățământ. Subliniem: este un succes, însă unul diluat. Temerea noastră este că prin alăturarea religiei altor discipline, practic transformarea religiei într-o disciplină ca oricare alta, o pune pe plan de egalitate ca abordare didactică și o lansează în concurență acerbă cu „adevărul” celorlalte, mai ales în situația în care ora de religie se reduce la o simplă catehizare, pe alocuri insuficientă unei înstăpâniri la tineri a unei sănătoase și creștinești atitudini în viață. Potrivit părerii noastre, ideal ar fi fost ca

celelalte discipline să se încreștineze iar ora de religie să aibă un pronunțat caracter confesional, de catehism, și chiar de consultanță în cadrul cercului profesoral.

De aceea, am considerat că este țelul nostru de a furniza poporului ortodox român o școală cu o distinctă filosofie creștină. Noi dorim o școală unde studiurile Sfintei Scripturi și rugăciunea nu sunt văzute ca ceva foarte controversat, poate chiar ilegale, ci văzute cu mult mai mult decât aspecte complementare ale vieții elevilor și studenților, mai mult chiar decât a mânca și a respira. Noi vrem o școală temeluită pe Dumnezeu, pe Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos și nu pe ignorarea Lui, pe viețuirea în afara Lui. Noi dorim să mărturisim tot adevărul despre Adevărul adevărat. Noi vrem o școală de excelență academică în care să adâncim studiul disciplinelor de învățământ după o cheie ortodoxă și chiar românească, grefată pe experiența didactică deja existentă, precum și crearea de discipline noi, necurriculare, articulate unei tehnologii multimedia interactive. Noi vrem să ne creștem tinerii pentru a dobândi respect pentru autoritatea legitimă, bunăcuviință în comportamentul social, viață curată, voinție spirituală și o mare dragoste pentru Biserica și poporul român.

Noi respingem acele filosofii ale educației care permit sau nutresc tinerilor antropocentrismul, comunismul, fascismul, acele materii de învățământ care îi învață pe tineri evoluționismul sau le conduce mintea într-un mod impropriu și prematur prin educația sexuală spre un comportament sexual deviant.

Reamintim că în tot acest demers educațional ne bazăm și pe aportul instituției nășiei, care, dacă va fi revigorată va avea un efect catalizator în punerea în aplicare a ideilor noastre.

Suntem siguri că voi toți sunteți în cunoștință de cauză în legătură cu toate aceste aspecte ale educației și că doriți cu adevărat o Românie mai bună și din punctul de vedere al educației creștine. Vrem să ne încredințăm prin răspunsul pe care îl veți da intervenției noastre că doriți să vă alăturați responsabil unui program sigur și hotărât pentru alcătuirea, în primul rând, de manuale școlare adecvate, cu aplicabilitate în învățământul de stat, dacă va fi posibil, ori dacă nu, în învățământul particular. Prin corpul didactic al manualelor considerăm că vom da copiilor noștri tot ce se putea mai bun pentru formarea și desăvârșirea lor ca oameni și fii ai lui Dumnezeu prin har. De abia după aplicarea și cristalizarea conștiinței și instrucției creștine ortodoxe a unei noi generații putem nădăjdui la o adevărată schimbare la față, în bine, a Bisericii și a întregii Românie.

Ierod. drd. Gamaliel Sima
Sfânta Mănăstire Antim
București

„INSTRUCȚIE ȘI EDUCAȚIE”

M. Ionescu - Scopul educației religioase este formarea și consolidarea prin educație a trăirii religioase și a manifestării religiozității în fapte curente în viață, ducând la moralitate. Contează să crezi în cunoștință de cauză. Credința informată întărește omul, îi dă o direcție, nu degenerază în credulitate sau erezie. Obiectivele, care sunt și argumente pentru realizarea educației religioase instituționalizate sunt următoarele:

- cultural: religia reprezintă o formă de spiritualitate ce trebuie cunoscută de elevi;
- psihologic: educația religioasă invită la reflecție, la evidențierea eului, la autocunoaștere;
- etic: într-o perioadă de disoluție a reperelor morale, educația religioasă poate aduce un suflu nou în ceea ce privește aspectele relaționale, comportamentale la nivelul individual sau social;

- sociologic: valorile religioase au virtutea de a aduce oamenii laolaltă, de a crea legături durabile, de a solidariza și a cimanta unitatea grupală, comunitară;

- istoric: pentru spațiul românesc, credința creștină a acționat ca un factor de coagulare și de perpetuare a neamului;

- ecumenic: instrucția școlară și formarea noastră religioasă ne predispun și ne pregătesc într-o măsură mai mare pentru acceptarea și înțelegerea aproapelui;

- teologic: fiecare religie se perpetuează prin intermediul credincioșilor ei;

- pedagogic: a fi inițiat din punct de vedere religios înseamnă a fi educat, a avea capacitatea de a spori educația și de a continua de unul singur.

M. Ionescu

“CIRCA 1000 DE PERSOANE CU DEFICINȚE DE AUZ SUNT DISPUSE SA MEARGĂ LA BISERICA ORTODOXĂ...” (I)

Interviu cu părintele Viorel Kojocaru, paroh al “Bisericii Inimii Tăcute” din Chișinău

În numărul din luna mai al ziarului “Curierul Ortodox” am relatat despre organizarea primei ore de rugăciune pentru surdomuți de către parohia “Bisericii inimii Tăcute”, o biserică destinată special persoanelor cu probleme de auz și vorbire. Astăzi reluăm tema și vă propunem un interviu cu parohul acestei biserici, părintele Viorel Kojocaru care ne va explica care sunt problemele specifice cu care se ciocnește în misiunea neobișnuită de creștinare a surdomuților.

Reporter: Părinte Viorel, ce scopuri ați urmărit prin înființarea “Bisericii Inimii Tăcute”?

Pr. Viorel Kojocaru: În primul rând primul cel mai mare scop al Bisericii este că aceste persoane defavorizate, în cazul nostru oameni cu deficiente de auz și vorbire, să fie integrate într-o comunitate ortodoxă. Să poată beneficia de toate darurile pe care le are Biserica Ortodoxă în general: de Sfântul Botez, de Sfânta Cununie, de Sfânta Mărturisire și Sfânta Împărtășanie, să înțeleagă sensul lor, ca înțelegând aceste lucruri să înțeleagă mai ușor adevăratul rost al Bisericii și scopul nostru primordial – de a ajunge pe calea mântuirii, care este și scopul bisericii „Inimii Tăcute”. De aceea ca să înțeleagă mai bine aceste lucruri trebuie să aibă o catehizare bună. De ce? Pentru că ei nu au putut și nu au avut de unde să cunoască adevărata învățătură ortodoxă. Chiar dacă mulți dintre ei susțin că mergeau la biserică cu buneii, cu părinții trebuie să spunem că din cauza problemelor specifice de auz, ei frecventau Biserica tot așa cum noi frecventăm teatrul: vedeau că preoții se mișcă pe amvon, oamenii se închină și își fac cruce și repetau și ei aceste gesturi pe care le făceau creștinii în biserică fără a înțelege semnificația lor. Nu înțelegeau sensul Liturghiei, chiar dacă mulți dintre ei veneau la biserică duminică când se slujea anume Liturghia. La fel cu taina sfântului Botez, se botezau toți pentru că așa s-a rânduit la noi în țară ca copiii să fie botezați de mici toți, indiferent dacă pot sau nu vorbi. Ceea ce ține de cununie sau de alte slujbe mai speciale cum ar fi Sfânta Spovedanie ... mulți dintre ei mergeau la preot, începeau să explice ceva prin semen și preotul neputând discuta cu ei le dădea o simplă dezagă pentru a-l putea împărtăși socotindu-l om bolnav. Dar omul astfel nu intra în adevăratul sens al spovedaniei. De aceea parohia ortodoxă „Biserica Inimii Tăcute” are ca scop catehizarea, adică să le explicăm semnificația și importanța învățăturii lui Hristos, pentru ca ei să-L poată primi în inimile lor cu adevărat. Cu alte cuvinte să poată deveni creștini

adevărați.

Reporter: Părinte, știm cu toții că lucrurile făcute pentru slava lui Dumnezeu, rezistă în timp și dau rod doar dacă se fac cu dragoste. Aceasta înseamnă că dacă vă porniți cu dragoste să creștinați această categorie defavorizată de oameni atunci veți izbândi. Pentru mine nu-mi pot explica acest atașament sau dragoste a dvs. Pentru surdomuți. Au fost în familia dvs. persoane cu deficiente de auz, de ce v-ați orientat spre acest segment mai nevoiaș? Doar cu ei e mult mai dificil să lucrați, trebuie să înveți un limbaj specific, trebuie să însușești psihologia și mentalitatea lor, pentru că din câte îmi dau seama ei se deosebesc în multe privințe de enoriașii obișnuiți.

Pr. Viorel Kojocaru: Vreau să vă zic că, încă din timpul studenției mele la Academia Teologică de la Chișinău am creat asociația obștească ICHTHYS Moldova în cadrul căreia împreună cu un grup de tineri am făcut mai multe activități sociale și culturale în colaborare cu medici, profesori, preoți și teologi. Printre aceștia am avut bucuria de a colabora și cu Veaceslav Goreanu, profesor la Academia Teologică de la Chișinău, actualmente inspector patriarhal la Patriarhia Română. În una din discuțiile cu dumnealui el mi-a zis cu nădejde: “Frate. Să știi că în Basarabia se caută un preot misionar pentru a începe o misiune deosebită cu oamenii surdomuți”. Nu am surdomuți în familie, dar ideea de a lucra pentru creștinarea lor mi-a plăcut foarte mult. M-am gândit că într-adevăr trebuie cineva să înceapă să facă ceva special pentru aceste persoane. Cu acest scop am fost invitat să merg la Pitești, România unde am urmat cursurile de însușire a limbajului mimico-gestural și asistență socială pentru surdomuți, cursuri conduse de părintele Onu Constantin. În cadrul acestor cursuri am văzut cum se desfășoară procesul de misionarism pentru aceste persoane, care sunt principalele lucruri de care trebuie să țină cont cei care lucrează cu ei. Am asistat și la slujbele religioase, în special Sfânta Liturghie desfășurată în limbaj mimico-gestural. Am învățat și limbajul mimico-gestural religios sau liturgic din România. După aceea m-am întors înapoi, am creat unica parohie pentru surdomuți “Biserica Inimii Tăcute” și am început să lucrez. Cu greu, pentru că nici eu nu mă cunoșteam și nici eu nu-știam pe ei. Dar se vede că Dumnezeu și aici mi-a venit în întâmpinare. Am inițiat o lucrare de colaborare cu Asociația Națională a Surzilor din Republica Moldova, cu care suntem în relații bune până în prezent. De la sfârșitul anului 2006 am pornit o activitate mult mai serioasă pentru că am organizat primele ore de rugăciune pentru ei, primele slujbe. În prezent din cei circa 1500 de surdomuți care sunt la evidență la Chișinău mai bine de 1000 sunt dispuși să frecventeze parohia noastră. Toți acești oameni trebuie să neapărat catehizați, trebuie educați și integrați în rândul creștinilor ortodocși. Chiar de la bun început ne-am propus să facem o rugăciune comună pentru cei care aud și pentru cei care au probleme cu auzul, pentru ca să le demonstrăm celor din urma că așa cum zice Sfântul Apostol Pavel: “Nu există nici iudeu, nici elin, nici bogat, nici sărac, nici parte bărbătească, nici parte femeiească ci toate sunt una la Hristos”. De aceea am încercat să le arătăm că în ochii lui Hristos ei sunt la fel ca și ceilalți creștini și că ei sunt apti de a însuși învățătura Mântuitorului și a deveni creștini.

Reporter: Dacă îmi permiteți o întrebare în context. Prin ce se deosebesc

surdomuții de oamenii obișnuiți din punct de vedere spiritual, din punct de vedere psihologic sau duhovnicește, dacă vreți?

Pr. Viorel Kojocaru: Omul cu deficiente de auz este un om foarte sensibil. Mai întâi de toate pentru că este ignorat de societate în sensul că mulți dintre noi, cei care auzim îi considerăm oameni de mâna a doua...De multe ori au loc cazuri regretabile. De exemplu vin la biserică doi sau trei surdomuți și, în timpul Liturghiei, încep să gesticuleze pentru a-și comunica anumite impresii

despre cele văzute acolo. Preotul neînțelegând felul lor de comunicare și nefiind obișnuit să tolereze gesticulațiile în timpul slujbei, de multe ori îi scoate afară din biserică, gândind că aceștia au venit să încurce enoriașilor sau să arate teatru. În ceea ce privește duhovnicia, pot spune că surdomuții sunt oameni care îl simt pe Hristos poate mai mult decât îl simțim noi, cei care nu avem aceste probleme specifice de comunicare și percepere a informației. Este foarte ușor să-i faci să creadă în Hristos, să creadă în Dumnezeu. Am înțeles că aceasta este unicul remediu, Hristos îi înțelege pe ei mai bine decât îi înțelegem noi în lumea de astăzi. Cu ei trebuie să ne comportăm foarte atent, așa cum ne purtăm cu cineva care face primii pași în ortodoxie. Să avem grijă să nu-i smintim. De fapt eu vad anumite tangente între ei și primii creștini din Biserica Primară, care înțelegeau totul nu cu mintea ci cu sufletul. Totul făceau din suflet, veneau la biserică cu drag, își făceau rugăciunile. Mulți dintre ei după ce le-am explicat Liturghia, în linii mari, mi-au zis că nu mai au nevoie de traducător, pentru că au înțeles în ce consta mișcările și ritualurile de la Sfânta Liturghie. Mi-am dat seama că aici a lucrat nu preotul, ci chiar Iisus Hristos în inima lor. Hristos i-a binecuvântat pentru dragostea ce au arătat-o pentru Biserica Lui, pentru Biserica-mama. Nouă ne rămâne doar să-i acceptăm așa cum sunt ei și să ne

purtați frățeste, adică de la egal la egal pentru că s-ar putea ca mulți dintre ei să fie mai înaintați duhovnicește decât noi.

Reporter: Aveți în vedere că ei sunt mai curați pentru că păcătuiesc mai puțin cu vorba?

Pr. Viorel Kojocaru: Nu mă refer doar la păcatele legate de vorbire... Am în vedere ca ei spre fericirea lor nu înțeleg multe din ceea ce se întâmplă în societatea contemporană. Sunt niște oameni simpli care duc un mod de viață simplu, fără a se risipi în multe alte lucruri pentru care se nevoiesc atâta creștinii noștri.

Reporter: Din informațiile mele sunteți unicul preot ortodox care lucrează cu această categorie de oameni, care de mai multă vreme se află în atenția unor predicatori iehoviști, baptiști sau a altor culte. Cum credeți de ce s-a creat această situație, în care o Biserica majoritară care are mai mult de 1200 de preoți ortodocși numai în Mitropolia Moldovei și circa 300 în Mitropolia Basarabiei are un singur slujitor misionar care să ducă cuvântul Evangheliei în mijlocul surdomuților?

Pr. Viorel Kojocaru: Pai, vreau să zic că este vina noastră, a ortodocșilor, faptul că ne-au luat-o înainte evangheliștii și alte confesiuni. Noi suntem vinovați că ne-am concentrat mai mult la alte lucruri, poate mult mai neimportante, și am ignorat această categorie de oameni, lasându-i în afara Bisericii. Altfel este că la aceste culte menționate surdomuții găsesc nu atât mângâiere duhovnicească cât o susținere socială în primul rând. Asta în situația regretabilă în care Biserica noastră a cam uitat de activitățile sociale pe care le-a avut până la cel de al doilea război mondial. Pentru noi, fiind la începuturi, este foarte grea aceasta lucrare misionară și socială, dar cum am mai spus, simțim mereu și ajutorul bunului Dumnezeu fără de care nu am putea face nimic.

Reporter: Când ați pomenit de mângâiere duhovnicească ce ați avut în vedere?

Pr. Viorel Kojocaru: Enoriașii surdomuți mi-au explicat că mergând și la baptiști, și la iehoviști nu au simțit ceea ce simt în Biserica Ortodoxă, nu au simțit acea pace și liniște sufletească. Aici în Biserica Ortodoxă au simțit și au găsit adevăratul sens al vieții pentru ei. De ce? Pentru că în alte părți erau tratați ca niște persoane cu dizabilități, ca niște persoane social vulnerabile. Aici noi îi tratăm ca pe niște persoane egale în drepturi cu toți ceilalți creștini. În altă ordine de idei este de învidiat faptul că de bine s-au acomodat și lucrează cultele neoprotestante în plan social. Ei au creat o Biserica socială. Același lucru așteaptă surdomuții și de la ortodocși – o Biserica socială. Noi însă pe lângă lucrarea socială pe care o facem încercăm să i-L aducem în viața lor pe Hristos. Pe acel Hristos care s-a născut și s-a răstignit pentru noi, pentru păcatele noastre. Cum îl aducem? Prin Sfânta Spovedanie, când îl punem pe credincios în relație directă cu Hristos. Îi zicem, nu te mărturisești mie, preotului, te mărturisești direct lui Hristos. Lui îi spui cu ce ai păcătuit. Asta ca sa-l poți primi cu conștiința curată în trupul tău pe Hristos în Sfânta Împărtășanie. Aici este adevăratul sens al creștinismului ortodox, căci numai în Taina Împărtășaniei, omul se unește direct cu Hristos, și aceasta are loc numai în Biserica Ortodoxă. Celelalte culte nu fac lucrul acesta, ele vorbesc despre Hristos, dar nu-L pot da pe Hristos, ca nu-L au.

Va urma

Igor Pînzaru

DE CE ESTE SFÂNT ȘTEFAN CEL MARE?

La 14 aprilie 2007, s-au împlinit 550 ani de când Ștefan vodă a fost uns domn al Țării Moldovei. Conform deciziei Sinodului Bisericii Ortodoxe Române (1992), voievodul urmează să fie pomenit la Duminica Sfinților Români (a doua după Cincizecime) și în ziua când a încetat din viața pământească (2 iulie) cu titlul „Binecredinciosul voievod Ștefan cel Mare și Sfânt”. Trebuie, totuși, să recunoaștem că imaginea ștefaniană suferă, în societatea actuală, o receptare dilematică. Pe de o parte, în cadrul dezbaterilor naționale (vara-toamna 2006), el a fost recunoscut cel mai mare român din toate timpurile, dar când intervine epitetul de „sfânt”, aproape fiecare interlocutor zâmbește și se consideră dator să-l denigreze: las' că știm noi ce „sfânt” era... Marele domn ajunge, parcă într-o oglindă strâmbă, să fie ucigaș, desfrânat, despot etc. „Strâmbătatea” oglinzii are diverse explicații: recenta epocă de ateism militant, când au fost voite uitate și alterate valorile tradiționale, în schimbul unei viziuni superficiale asupra fenomenului religios („opiu pentru popor”) și a istoriei („luptă de clasă”). Mai intervin falsul elitism și criticism, goana după originalitate etc. Adevărata semnificație a personalității lui Ștefan cel Mare poate fi înțeleasă, cred, doar printr-o bună cunoaștere a trecutului nostru și a spiritualității creștine.

Canonizarea domnului Moldovei nu vine doar din decizia clerului contemporan, pentru că, deja în secolul XVII, cronicarul Grigore Ureche menționa: „până astăzi îi zicu sveti Ștefan-vodă”. Aceeași informație o aflăm la istoricii polonezi medievali Maciej Strykowski, Ioachim Bilski. Sf. Ioan Gură de Aur afirma: „Cuvântul „sfânt” nu pentru toți, cui se atribuie, exprimă același sens. Sfânt se numește și Dumnezeu, dar nu asemeni nouă” (Omilia la Ioan, XIV. 2.). Dacă sfinți pot fi mai multe persoane, fiecare cu individualitatea sa, atunci prin ce este sfânt domnitorul Moldovei?

Pentru fiecare dintre noi, vremea lui Ștefan (1457-1504) înseamnă, în primul rând, o impresionantă luptă cu Imperiul Otoman, pentru apărarea hotarelor Țării Moldovei și a lumii creștine. Conform tradiției bizantine, a Bisericii Răsăritene, războiul contra necredincioșilor echivala cu o înfruntare a diavolului care vrea să distrugă Biserica – Trupul, Mireasa lui Hristos. Războaie contra idolatriilor, a neamurilor păgâne, au dus și vechii israeliți (cărțile Iosua, Iudecători, Regi). Poate și din acest motiv, Letopisețul Anonim al Moldovei (început la curtea domnească în a doua jumătate a sec. XV) utilizează expresii biblice pentru evenimente medievale:

„a biruit Domnul limbile păgâne”, „i-a dat Dumnezeu în mâinile lui Ștefan voievod”. Creștinii Evului Mediu se considerau „noul popor ales”, iar monarhii, respectiv, mai erau numiți „noul David”, „noul Solomon”. Suveranii erau unși la domnie, după modelul regilor iudei. Religia, valorile morale, legislația țării constituiau, pe atunci, o unitate, numită cu un singur cuvânt – Legea, ca și în Israelul Antic. Prin urmare, Ștefan al Moldovei putea fi comparat cu marii conducători din Vechiul Testament. Nicolae Iorga a intuit surprinzător în expunerile cronicărești despre biruințele lui Ștefan „un David, învingător prin voia lui Dumnezeu, cu mijloace puține, asupra păgânului împărat”. Însă paralela cu fiul lui Ieseu nu se oprește aici. Ștefan cel Mare, spune legenda, a fost îndrumat de către Sf. Daniil Sihastrul. Or, regele Saul avea și el un asemenea sfetnic „sacrat” – prorocul Samuel, iar David – pe prorocul Natan. La fel, cneazul moscovit Dmitri Donskoi (1350-1389), învingător asupra tătarilor lui Mamai pe câmpul Kulikovo (1380), era asistat de Sf. Serghei de la Radonej. Literatura și arta bisericească îl slăveau pe David ca „sfântul proroc”

Eroii iudei nu au constituit singurele modele de conducători ideali pentru creștini. Încă din sec. IV, o cinstire deosebită s-a adus împăratului Constantin cel Mare, întâiul ocrotitor politic al Bisericii, ctitor de lăcașe, ulterior canonizat. Imaginea ecvestră a lui Constantin apare în celebra frescă „Cavalcada Sfinților Militari” de la biserica din Pătrăuți (1487), în fruntea unui cortegiu de ostași călări, urmând, ca o arătare, crucea. Scena a fost interpretată în mod diferit – un mesaj militar (A. Grabar), un semn de rugăciune a ctitorului (E. Dragnev) –, dar întotdeauna în relație cu domnul Moldovei. O tradiție populară din Bucovina susține că, până la Ștefan, pe pământul dintre Carpați și Nistru, ar fi domnit împăratul Constantin. Tot Constantin cel Mare, în icoane, picturi murale, este însoțit de maica sa Elena, fire pioasă, care a influențat convertirea la creștinism a fiului său. Îndemnul, povața, muștrarea maternă, conform tradiției folclorice, Ștefan le-a primit de la Oltea.

Ideea esențială care străbate biografiile lui David, Constantin este că toate reușitele lor s-au datorat sprijinului lui Dumnezeu, că, de fapt, nu omul, ci Dumnezeu a lucrat. Cele mai vechi cronici (de la Bistrița, Putna) afirmă trăsături similare pentru domnitorul nostru: „a biruit Ștefan voievod din mila lui Dumnezeu”, „cu voia lui Dumnezeu”, „cu ajutorul lui Iisus Hristos”, „cu rugăciunile Precuratei Maicii Lui Dumnezeu” etc. Conștient de opera divină care îl însoțea, Ștefan cel Mare postea împreună cu oștenii înainte de bătălii, după victorii se întorcea „proslăvind pe Dumnezeu pentru toate câte dăruise robului său”. Cu nădejdea izbândeii, invoca mijlocirea sfinților Procopie, Dimitrie, Gheorghe, sau chiar ajutorul voievozilor oștilor cerești – Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil. Unii dintre ei s-ar fi arătat deasupra câmpului de luptă „fiindu într-ajutoriu lui Ștefan-vodă și dându vâlhvă oștii lui”. Figurile sfinților militari le cunoaștem de pe steagul de luptă păstrat, din picturile bisericilor ștefaniane (Baia, Voroneț, Scânteia etc.). Papa Sixt al IV-lea, după bătălia de la Podul Înalt (1475), i-a zis lui Ștefan „atlet al lui Hristos”. Acest calificativ se acorda inițial martirilor, apoi asceților din primele secole ale creștinătății. Mai târziu, l-au însușit și marii ostași creștini, râvnind aceeași

cunună cu mărturisitorii.

În conștiința strămoșilor noștri, războaiele anti-otomane aveau, în primul rând, o dimensiune religioasă, datorie sacră de a apăra credința, iar conducătorul care și-a îndeplinit cu cinste misiunea, atât de grea!, imita sfinții luptători pentru Lege, din Vechiul Testament și din istoria creștinătății. Ștefan putea fi sfânt nu atât în virtutea capacităților sale deosebite, ci mai ales pentru că, prin el, biruia Dumnezeu.

Tulburările din afară par să fi eclipsat știrile despre politica internă a domnitorului. Cu excepția câtorva mențiuni atestate în cronici, doar uricele (întărire a hotarelor, cumpărări, confiscări de pământuri, danii, judecăți) mai ascund în spatele clișeelor cancelariei relațiile lui vodă cu supușii. Se prea poate că moșiile confiscate au aparținut boierimii „hiclene”, nu-i exclus că dregătorii Isaiia, Negrilă și Alexa să fi complotat, fapt pentru care au fost tăiați... Hotarele întărite unor răzeși întorceau, posibil, o dreptate țaranilor, cei mai expuși abuzurilor, care s-au adăugat, tot mai mulți, oștirii lui Ștefan. Folclorul îi recunoaște domnitorului judecățile iscusite, apărarea celui fără vină, „având de la Dumnezeu împărțită o minte și vrednicie fără seamăn”. Vechimea, la rândul ei, a avut împărați înțelepți, capabili să descâlcească adevărul din ghemul minciunilor, dintre ei, cel mai cunoscut poporul lui, era Solomon.

I se incriminează lui Ștefan cel Mare păcatul de a fi avut trei soții legiuite, și câteva „țiiitoare”, relații extraconjugale. Istoricii medievali subliniază că, în epoca respectivă, alianțele matrimoniale aveau întâi o semnificație politică, stabileau legături de cooperare cu alte state, fără a exprima neapărat pasiuni personale. Autorul unui studiu consacrat acestei probleme, Sorin Iftimi, constată că Ștefan, comparativ cu alți domni, a dat dovadă în relațiile de cuplu „de o neașteptată cumpătate”. Despre un singur fiu se poate spune sigur că a fost născut în afara cadrului conjugal – viitorul domn Petru Rareș. Mama lui ar fi fost Maria, de loc din Hârlău, nu o femeie întâmplătoare, ci, se pare, din viță de mari boieri. În aceeași localitate, domnitorul a ctitorit ulterior biserica cu hramul Sf. Gheorghe, conținând, între altele, imaginea murală a lui David care plânge, după ce păcătuisese cu Batșeba, fiind certat de prorocul Natan. Preoții acestei parohii au preluat de la înaintași tradiția că pe perete este reprezentată pocăința lui Ștefan cel Mare.

Respectând formele severe ale religiozității medievale, domnitorul trebuia să fie prezent în biserică la marile sărbători, să țină posturile, să-și boteze copiii, să se împărtășe cu Sf. Taine, cu siguranță, avea un duhovnic. Dacă Ștefan ar fi fost „împovărat” de păcate, urma, potrivit canoanelor, să fie înlăturat, măcar temporar, de la obștea credincioșilor. Nu cunoaștem mărturii în acest sens, dimpotrivă, numele apropiatilor lui sunt trecute în pomelnice, domnul ctitor este lăcaș de cult, le înzestrea cu odoare, iar la moarte este înmormântat cu mare cinste în biserica mănăstirii Putna. Dar și în domeniul religios, Ștefan cel Mare depășește condiția simplului mirean. Lumea bizantină, izvorul vechii noastre culturi, a atribuit calitatea sfințeniei în special împăraților, care urma, scrie Eusebiu de Cezareea, să imite cu înțelepciunea pe Împăratul Ceresc. Primii care se vor apropia de tronul lui Hristos, la Judecata de Apoi, vor fi împărații (drepti), și doar

după ei – clerul. Pe zidurile bisericilor din Milișăuți (1487), Voroneț, Sf. Ilie-Suceava (1488), Hristos, în ipostaza de rege al regilor, este reprezentat exact în fața imaginii ctitorului (Ștefan vodă), ceea ce înseamnă o comparație implicită (după cum Iisus... tot așa...). Ștefan cel Mare s-ar fi aflat un timp, înainte de domnie, la Sfântul Munte, susține mărturia orală a monahilor atoniți, consemnată de Vasile Andru. După cercetările recente, numărul așezămintelor ecleziastice ctitorite de domnitor ajunge la 32, plus piese de cult făcute daruri. În vremea sa, au fost transcrise importante scrieri de edificare spirituală – operele Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Ioan Scărarul, Matei Vlăstares etc. Aceste acțiuni erau altceva decât „sponsorizări”, pentru că semnificau lucrarea misionară, apostolică a lui Ștefan. Celebra legendă cu Movila lui Burcel reflectă o atare preocupare: „– Măi creștine, de ce ari sărbătoarea?” Pentru fapte similare, lui Constantin i s-a zis „deopotrivă cu Apostolii”. Atunci când Ioan Neculce consemnează opinia populară „câte războaie au bătut, atâte mănăstiri cu biserici au făcut”, trebuie să înțelegem, dincolo de estimarea numerică, interdependența dintre profan și sacru. Epitetele care sintetizează valoarea îndelungatei domnii, de 47 ani (și ea, semn al grației divine), le găsim în letopisețe: „binecredinciosul domn” (Cronica de la Putna), „cel Viteaz” (Macarie), „cel Bătrân și cel Viteaz” (Azarie), „ce-i zic cel Bun” (Ureche).

Mormântul lui Ștefan cel Mare

Țara l-a plâns, zice Grigore Ureche, „că s-au scăpatu de mult bine și de multă apărătură”; expresiile „apărător”, „binefăcător” se atribuie, în ceremonialul creștin, lui Dumnezeu și sfinților.

Lupte, dreptăți, ctitorii au avut și alți domni, dar personalitatea ștefaniană s-a înscris în amintire datorită operei deosebite, o îmbinare unică de calități, „carile niminea din domni, nici mai înainte, nici după aceia l-au ajunsu”. Virtuțile, dar și căderile sale, contemporanii le-au văzut în paralel cu biografiile celebrilor voievozi de demult, ajunși, în capăt, a fi bărbați sfinți. După socotelile omenești, Ștefan împlinise datorii domnitorului, în timp ce rodnicia lucrării sale (neatârnat, păstrarea credinței, dreptate, unitatea țării și a neamului) s-a măsurat cu harul venit de la Dumnezeu.

Creștinismul are nevoie de un statut special în Europa

Cardinalul Karl Lehmann, președintele Conferinței episcopilor catolici din Germania, și-a exprimat îngrijorarea față de libertatea religioasă care duce la un tratament egal al tuturor credințelor, indiferent de numărul de credincioși sau de istoria lor. El a atras atenția asupra rolului creștinismului în conturarea istoriei europene și chiar și a culturii dreptului european, informează novopress.info. „Legătura culturală profundă între creștinism și statul nostru de drept, care datează încă de dinaintea de Evul Mediu, nu poate fi ignorată pur și simplu”, a spus cardinalul. Guvernul german își face griji în legătură cu faptul că tinerii musulmani dezamăgiți ar putea deveni radicali și a organizat anul trecut o Conferință Islamică, după modelul celei catolice, pentru a-i ajuta pe musulmani să se încadreze în societate. După Franța, Germania are cea mai numeroasă populație musulmană din Europa. Despre acest aspect, cardinalul Joachim Meisner din Koln a declarat că „nu vreau să spun că îmi fac griji, dar am un sentiment de neliniște”, spunând că un adevărat test de toleranță religioasă ar consta în construirea unor biserici creștine și practicarea liberă a creștinismului în Turcia, așa cum musulmanii își practică religia în Germania. Apoi, Ronald Pofalla, secretarul general al partidului conservator Uniunea Creștin Democrată, crede că islamului nu i se poate acorda aceeași poziție legală cu cea a creștinismului. „Spre deosebire de creștinism, islamul nu face parte din centrul cultural al Europei și nu se reflectă în același fel în viața de zi cu zi. Numai cei conștienți de rădăcinile lor culturale și sociale pot să susțină, liber și deschis, drepturile oamenilor de diferite credințe”, a menționat Ronald Pofalla.

Patriarhul Alexei al II-lea va efectua o vizită oficială în Franța

Alexei al II-lea, patriarhul Moscovei și a toată Rusia, va efectua, la începutul lunii octombrie a.c., o vizită oficială în Franța, acceptând cu bucurie invitația cardinalului Jean-Pierre Ricard, arhiepiscop de Bordeaux și președintele Conferinței episcopilor din Franța, informează egliserusse.typepad.fr. Vizita patriarhului rus va începe în data de 2 octombrie, la Strasbourg, unde va fi prezent la Adunarea parlamentară a Consiliului Europei, pentru ca în ziua de 3 octombrie să fie prezent la Paris, unde va avea întâlniri cu tinerii creștini, va vizita Catedrala „Notre-Dame”, Biserica „Sf. Trei Doctori”, Catedrala Diocezei de Chersonese, unde va oficia o slujbă religioasă și unde se va întâlni cu credincioșii Bisericii Ortodoxe Ruse care se află prezenți în Franța. Programul vizitei va cuprinde, în final, întâlniri cu reprezentanții lumii religioase, culturale și politice din Franța.

Arhimandritul Atenagor (Cebotari)

La venerabila vârstă de 86 de ani a trecut la Domnul părintele arhimandrit Atenagor (Cebotari), cleric al bisericii „Sfinții Arhangheli” din Durlești.

Născut la 1 februarie 1921 în satul Popeștii de Jos, r. Drochia. În 1935 absolvise școala medie, iar în 1940 cea de cantăreți din mănăstirea Rudi. Hirotonit preot în anul 1948. După decesul soției din 1978, conform

binecuvântării Mitropolitului Serapion în anul 1988 este tuns în monahism. În timpurile grele a slujit în mai multe parohii din republică: Goloșnița și Vâsoca din r. Soroca, Cotova, r. Drochia, Țântăreni, r. Anenii Noi, biserica „Înălțarea Domnului” din Chișinău, parohia Scorenii, r. Strășeni și Colonița, mun. Chișinău.

După o boală grea și îndelungată la 6 iulie a trecut la Domnul.

Slujba prohodului a fost oficiată duminică, 8 iulie, la biserica din Durlești de către un impunător sobor de preoți în frunte cu prot. Zosima Toia, protopop de Chișinău.

În cuvântarea sa părintele protopop a vorbit din inimă despre aceasta personalitate a Bisericii noastre, care a înfruntat timpurile grele, și care a fost un preot de o adevărată mucenicie și devotament slujirii Domnului. „Privea în ochii fiecăruia de parcă era dintr-o altă lume. Era cu o dragoste rar întâlnită astăzi. Hotărât în cele ce înfăptuia, muștra cu blândețe și păstora cu smerenie” – așa va rămâne părintele Atenagor în inimile păstorilor.

Sincere condoleanțe credincioșilor și apropiaților părintelui aduce Direcția mitropolitană și protopopiatul de Chișinău

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii.

Proiectul “Hristos împărtășit copiilor (Youth Bible Curriculum)” la Larnaca, în Cipru

În perioada 19 – 25 iunie 2007 a avut loc Conferința Regională din Cipru, Larnaca, pe proiectul „Hristos împărtășit copiilor” (Youth Bible Curriculum), organizată de World Vision International. Proiectul „Hristos împărtășit copiilor” (Youth Bible Curriculum), la care participa mai multe țări, este susținut și finanțat de către organizațiile World Vision și Gospel Light și are ca subiect organizarea școlilor de cateheză biblică pentru copiii cu vârste cuprinse între 6 și 17 ani. Țările implicate în acest proiect au dezvoltat relații proprii cu Biserica (Ortodoxă în mod special), așa încât fiecare are un specific aparte în ceea ce privește evoluția și stadiul implementării lui, depinzând în bună măsură de natura acestor relații. Mitropolia Moldovei și Bucovinei a inițiat acest proiect prin parteneriatul cu World Vision și editura GOLIA și el se dezvoltă la nivelul Patriarhiei prin Hotărârea Sfântului Sinod nr. 4508 din 16 – 17 ianuarie 2006. Au fost prezente delegații din 14 țări: Albania, Armenia, Bosnia și Herțegovina, Egipt, Georgia, Liban, România, Rusia, Serbia, Polonia, Palestina, Iordania, Cipru și S.U.A. Agenda întâlnirii a cuprins prezentarea stadiului la care se afla proiectul în țările participante, susținerea unor sesiuni de lucru de către editorii principali din S.U.A. privind felurile teoriei de psihologie, psihopedagogie și educație religioasă care au stat la baza dezvoltării curriculumului, prezentarea unor lecții demonstrative pentru vârstele de 6 respectiv 14 ani, vârste pentru care s-au alcătuit ghidurile noi și prezentarea unor chestiuni de ordin tehnic privind

bugetul proiectului de către Jim Morgenroth (coordonatorul regional) și Petros Florides (director economic WV regiune MEERO). În Bisericele ortodoxe din Albania, Bosnia, Armenia și Georgia, ghidul de cateheză pentru categoriile de vârstă 6 – 8, 9 – 12 ani, a fost tipărit și s-au organizat deja sesiuni de pregătire a celor care susțin cateheza biblică. În Albania au avut loc deja 5 sesiuni de formare în cinci regiuni diferite.

În Biserica Ortodoxă a Georgiei s-au editat ghidurile de cateheză, materialele fiind traduse și adaptate specificului local. În Biserica Ortodoxă Rusă, proiectul a fost preluat de către Patriarhia Moscovei, prin Departamentul de Educație creștină și s-au tipărit câteva zeci de mii de volume din ghidul catehetic. În Biserica Ortodoxă din Liban se lucrează la contextualizarea conținutului Ghidului catehetic fiind în stadiul final de tipărire.

În Biserica Ortodoxă din Polonia, primele ghiduri de cateheză au fost tipărite și sunt deja distribuite. În ceea ce privește situația din țara noastră, proiectul s-a extins pe o arie largă, în aproape un an de zile au fost organizate în total 14 ateliere de lucru, 5 conferințe de presă în orașe mari și capitală (Iași, Timișoara, Craiova, Constanța și București), 2 conferințe ale profesorilor de Teologie la Arad și București, susținute de proiect, alte activități colaterale (curs pilot de cateheză, 2 filme de prezentare, o istorie de impact, un film cu o cateheză demonstrativă etc.) și traducerea și tipărirea ghidurilor (3000 de seturi pentru 9-10 ani și traducerea și contextualizarea pentru 11-12 ani).

Caracterul ecumenic al patriarhului de Constantinopol, negat de un tribunal turc

Un tribunal din Turcia a stabilit că patriarhul Bartolomeu I al Constantinopolului nu are dreptul la titlul de „patriarh ecumenic”, ci el are doar dreptul de a se declara cap al comunității ortodoxe locale din Turcia, informează orthodoxie.com. Decizia tribunalului se înscrie în seria eforturilor guvernului turc de a reduce din importanța internațională a Patriarhiei de

Constantinopol. Tribunalul turc a declarat că patriarhul Bartolomeu are jurisdicție doar asupra micii comunități ortodoxe din Istanbul și nu se poate descrie pe sine ca „ecumenic”. Turcia nu poate accepta ca pe teritoriul suveran al țării să existe o autoritate care depășește limitele geografice ale țării, impunând Patriarhiei ca liderul ei să fie cetățean turc. Purtătorul de

cuvânt al Ministerului elen al Afacerilor Externe, Giorgios Koumoutsakos, a subliniat însă că „autoritatea ecumenică a Patriarhiei de Constantinopol nu poate fi modificată de decizii bazate pe interpretarea tratatului de la Lausanne, căci ea nu este numai fundamentată pe convenții internaționale, ci și ancorată în conștiință de secole a milioane de creștini ortodocși”.

Mitropolitul Photios de Heraclea a trecut la cele veșnice

Mitropolitul Photios de Heraclea a trecut la cele veșnice, duminică, 24 iunie 2007, în Spitalul Baloukli din Constantinopol, la vârsta de 83 ani, informează orthodoxia.be. Funeraliile mitropolitului Photios au fost oficiate pe 27 iunie 2007, în biserica patriarhală „Sf. Gheorghe” din Constantinopol. În acest sens, Sf. Liturghie în memoria ÎPS Sale a fost oficiată de către mitropolitul Cyrille de Imbros și Tenedos, iar slujba înmormântării a fost oficiată de către patriarhul ecumenic Bartolomeu și membrii Sf. Sinod. Dumnezeu sa-l odihnească!

ÎPS Photios - repere biografice

ÎPS Sa s-a născut la Chalcedon, în

data de 21 aprilie 1924. A studiat la Marea Școală Patriarhală din Phanar și la Institutul de Teologie din Halki, după care a studiat Dreptul și Istoria la Universitatea din Istanbul. În anul 1945 a fost hirotonit diacon de către mitropolitul Maxim de Chalcedon, după care a fost arhidiacon, predicator și profesor la Mitropolia de Chalcedon. În anul 1959 a fost numit episcop de Tralles, fiind vicar pentru doi mitropoliți de Chalcedon – Thomas și Meliton. În septembrie 1972 a fost numit mitropolit de Imbros și Tenedos, devenind membru al Sf. Sinod, iar după aceea a devenit mitropolit de Heraclea și membru al Sf. Sinod al Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol.

Stimați cititori! Nu uitați să vă abonați la “Curierul Ortodox” pe anulul 2007

MATERIALELE PUBLICATE REFLECTĂ DOAR OPINIA AUTORILOR ȘI GRADUL LOR DE DOCUMENTARE

Stimați cititori, dacă ați citit ziarul și nu doriți să-l păstrați, transmiteți-l la alți cititori, dar vă rugăm să nu-l folosiți pentru necesități auxiliare

curierul ortodox

Publicație
în limba română
Indice de abonare: 22034

Adresa redacției:
“Curierul Ortodox”. Bd. Traian, 3/1
MD-2060 Moldova (Rep)
Tel. 77-25-33; 77-24-44
<http://www.geocities.com/cortodox>

REDAȚIA

Dr. Nicolae FUȘTEI - redactor șef,
Prot. Vasile CIOBANU - secretar responsabil,
Preot Dumitru TOLICO - redactor tehnic

Tipografia “Prag”
str. Spicului 94,
Chișinău
Tirajul: 1000
Comanda: 1176